

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 22 Kasım 2019
Sayı : 967

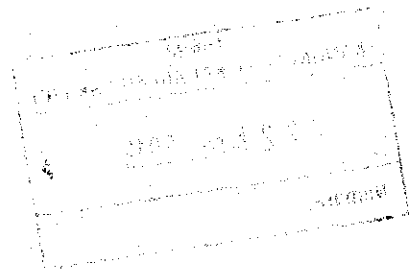
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5187 Sayılı Basın Kanunu' unda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur. 19.11.2019

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Anayasa
Esas Komisyon	Adalet
Tarih : 27 Kasım 2019	Esas No: 2/2398

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
22 Kasım 2019
Numara:

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
22 Kasım 2019
569888
EĞİTİM ve YATIRIM BAKANLIĞI

GENEL GEREKÇE

5187 Sayılı Basın Kanunu; internet üzerinden yapılan yayımları ve internet gazeteciliğini düzenlemek noktasında eksik kalmıştır. Nitekim bulunduğumuz çağın gerekli ile birlikte birçok sektörde olduğu gibi gazetecilik sektörü de internet ortamında yoğunlaşmaya başlamaktadır.

5187 Sayılı Basın Kanunu'nda "Tanımlar" maddesinde yapılacak olan değişiklik ile öncelikle internet yayının kanun kapsamına girmesinin sağlanması gerekmektedir. Nitekim internet yayınları da artık birer eser niteliğindedir. Bu noktada ayırımının yapılması gereken konu; internet yayınlarının süreli mi yoksa süresiz mi bir yayın olduğu noktasında toplanmaktadır. Bu konuda Basın Kanunu'nun teklif edilen değişiklik öncesi yapmış olduğu tanımlardan gerekse de emsal yargı kararlarından anlaşıldığı üzere internet yayınları süresiz birer yayındırlar. Nitekim süreli yayınların "düzenli aralık" şartını sağlamamakta ve yine süreli yayınlara göre internet yayınları daha esnek birer yayın olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada internet yayınlarının süresiz yayın olduğu konusunda herhangi bir çelişki bulunmamaktadır.

Basın Kanunu ile yayınlara karşı açılacak olan davalar için süreler düzenlenirken esas amaç, yayınlanmış olan eserin uzun yıllar boyunca eser sahibi açısından bir baskı unsuru olarak kullanmasının önüne geçilmesi isteğidir. Nitekim uygulamada yıllar öncesinde internet ortamında yayımlanmış olan bir yazı, gazeteciler üzerinde adeta birer tehdit ve baskı unsuru olarak kullanılmaktadır. İnternet ortamında yapılan yayımların hukuki statüsünün belli olmaması, uygulama açısından herhangi bir zamanaşımı öngörülmediği düşüncesi bu sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere niteliği itibariyle süresiz bir yayın olan internet yayınları; diğer süresiz yayınlar ile aynı statüde olmalıdır. Bu gerek eserin gerekse de eser sahibinin Anayasal ve Yasal hakları açısından zorunlu bir gerekliliktir.

Bu noktada değişiklik teklifi ile 5187 Sayılı Basın Kanunu kapsamında internet gazeteciliği ve internet yayınları süresiz yayınlar arasına sokularak, yayınlanan eserler ve eser sahiplerinin korunması için; açılacak olan davalarda diğer süresiz yayınlar gibi 6 aylık bir dava süresi öngörülmüştür. Bu sürenin öngörülmesi ile gerçekten hukuka aykırılıklar taşıyan eserlerin halen yargılanabilmesi devam edebilecek iken yayınlanmış eserlerin eser sahipleri üzerinde birer baskı unsuru olarak görülmesinin ve uygulanmasının önüne geçilmek istenmektedir.

Aynı zamanda bu değişiklik teklifi ile; günümüzde hızla artan internet gazeteciliği ve internet gazetecilerinin de 5187 Sayılı Basın Kanunu kapsamında eserlerinin hukuki ve kanuni birer statü kazanması amaçlanmaktadır.

İnternet ortamında yayın yapan medya mensuplarının Basın Kanunu kapsamına alınmaması, İnternet ortamının bir yayın aracı olarak görünmemesi ve internet ortamında yapılan yayınların hukuki statüsünün belirlenmemiş olması uygulamada ciddi sıkıntılara yol açmaktadır.

İnternet ortamında faaliyet gösteren basın mensupları; uygulamada uluslararası düzende diğer basın mensupları ile aynı haklara sahipken, uluslararası spor organizasyonlarını “basın” bölümünden takip edebilirken Türkiye’de basın kartları ve akredite olmadığı için ne spor organizasyonlarını takip edebilmekte ne Türkiye Büyük Millet Meclisine Basın Mensubu olarak girebilmekte ne de devlet erkanlarının programlarına katılabilmektedir. Bu durum açık bir şekilde çifte standart oluşturmaktadır.

Nitekim internet ortamında yayın yapan basın mensupları; Basın Kanunu kapsamında yer almadığı için uygulamada sigorta prim ödemeleri, yıllık izin ve fazla çalışma ücreti farkları gibi somut sorunlarla karşılaşmaktadır.

İnternet ortamında yayın yapan gazetecilerin; Basın Kanunu kapsamına alınmaması uygulamada işverenler tarafından kötüye kullanılmaktadır.

İnternet ortamında yayın yapan gazetecileri Basın Kanunu kapsamına alınması ayrıca Devlet açısından da ciddi boyutta bir gelir kaybı olacak, düşük primle çalıştırılmasının önüne geçilecektir.

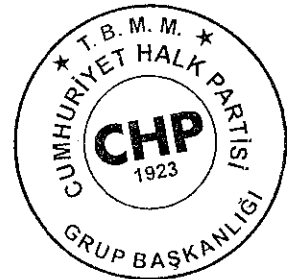
Ayrıca Devletimizin düşünce ve ifade özgürlüğüne saygı duyduğunun ve bu konuda medya mensuplarının -internet ya da yazılı basın ayrımı yapmaksızın- haklarının Kanunlar kapsamında güvence altına alındığının bir göstergesi olacaktır.

Ayrıca herhangi bir gerekçe ile yayımlanması tarihinde yıllar sonra şikâyet ve davaya konu edilen internet yayımları; aynı zamanda 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu 2. Maddesi ile güvence altına alınan;

“Herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır.

Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz.”

İfadesine de aykırılık oluşturmaktadır. Nitekim TMK 2. Maddesi kapsamında düzenlenen “Dürüstlük Kuralı” na açıkça aykırıdır. Bu bağlamda yıllar sonra yalnızca baskı kurmak için açılan bir ceza davasında iddia makamı tarafından Dürüstlük Kuralının ihlal edildiğinden ve hakkın kötüye kullanıldığından bahsetmek pek tabii mümkün olacaktır. Bu uygulamanın önüne geçilmesi ve hakkın kötüye kullanılmasının engellenmesi maksadıyla bu kanun değişikliği teklif olunmuştur.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile çağın gereklerinin doğal bir sonucu olan internet yayımlarına hukuki bir statü kazandırılarak Basın Kanunu'nun içerisinde yer verilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Bu madde ile; internet ortamında mevcut eserlerin de birer yayın olduğunun ve internet yayımlarının hukuki statüsünün belirlenmesi açısından internet yayınlarının hangi tür yayınlardan olduğunun açıkça belirtilmesi ve internet ortamında yayın yapan basın mensuplarının da Basın Kanunu kapsamında gazeteci sıfatına sahip olması amaçlanmıştır.

MADDE 3 - Bu madde ile; internet haber sitelerinin nasıl düzenlenmesi gerektiği ve eserlerin yayın tarihlerinin nasıl belirleneceği hususu açıklanmıştır.

MADDE 4 – Bu madde ile; İnternet ortamında yayınlarını sürdüren İnternet haber siteleri faaliyetlerini yerine getirirken uyması gereken mevzuattan kaynaklanan sorumlulukları açıklanmıştır.

MADDE 5 – Bu madde ile; yayın durdurma müeyyidesine ilişkin olarak yapılan düzenlemelerde internet haberciliği bu müeyyidenin dışında tutularak basın özgürlüğü ifade özgürlüğünün sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 6 - Bu madde ile hangi şartlarda, internet haber yayıncılığına tanınan hakların ortadan kalkacağı sınır çizilerek keyfi ve hukuksuz uygulamaların önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Bu sınırlar tahdidi olarak sayılmıştır.

MADDE 7,8,9,10- Bu maddeler ile Muhafaza ve Teslim Yükümlülüğü; yapılan değişiklik kapsamında internet yayınlarına da uygun halde yeniden düzenlenmiştir. Ayrıca Muhafaza ve Teslim Yükümlülüğüne uyulmaması halinde uygulanacak yaptırım, sorumlular ve sorumlulara uygulanacak yaptırımlarda izlenecek usul belirlenmiştir.

MADDE 11 – Bu madde ile internet haber sitelerinin düzeltme ve cevap yazısının yayımlanmaması veya 14 üncü maddesinde belirtilen şartlara uyulmaksızın yayımlanması hallerinde uygulanacak olan yaptırımı ve bu yaptırımın usulünün belirlenmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 12– Bu madde ile niteliği itibariyle süresiz yayımlarda olması gereken internet yayımlarına karşı açılacak olan davalarda; hakkın kötüye kullanımını önlemek açısından hak düşürücü sürenin belirlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 13 – Maddeye “internet haber siteleri” eklenmiştir.

MADDE 14- Bu madde ile; kanun ile getirilen değişikliklerin hangi süre içerisinde internet haber siteleri tarafından uygulanacağı düzenlenerek, o süre içerisinde internet haber sitelerinin kanuna uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 15- Yürürlük maddesidir.

MADDE 16- Yürütme maddesidir.

5187 SAYILI BASIN KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 9/6/2004 tarihli ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanun basılmış eserlerin basımı ve yayımı ile İnternet haber sitelerinin yayımını kapsar.”

MADDE 2- 5187 Sayılı Basın Kanunu'nun 2'inci maddesinin (a), (b) ve (h) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir ve (m) bendi eklenmiştir:

“a) Basılmış eser: Yayınlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınlarını ve internet üzerinden yayımlanan her türlü haber ve eseri”

b) Yayım: Basılmış eserin internet ortamı dahil herhangi bir şekilde kamuya sunulmasını,”

h) Süresiz yayın: İnternet üzerinden yayımlanan her türlü haber ve eseri, belli aralıklarla yayımlanmayan kitap, armağan gibi basılmış eserleri,

m) Gazeteci: 13/6/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamında fikir ve sanat işlerinde ücret karşılığı çalışanlar ile 6112 sayılı Kanun kapsamında kurulan radyo ve televizyonların haber birimlerinde çalışanları ve Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun haber birimlerinde çalışanları ve internet ortamında gazetecilik ya da habercilik faaliyetinde bulunanları ”

MADDE 3- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 4 üncü maddesine aşağıdaki üçüncü ve dördüncü fıkralar eklenmiştir.

“İnternet haber siteleri yukarıda belirtilen zorunlu bilgileri kendilerine ait İnternet ortamında kullanıcıların ana sayfadan doğrudan ulaşabileceği şekilde ve iletişim başlığı altında bulundurmakla yükümlüdür.

İnternet sitelerinde; topluma bilgi verme amacı taşıyan her türlü haber ve eser içeriklerinin internette ilk kez sunulmaya başlandığı tarih, her erişildiğinde değişmeyecek şekilde içeriğin üzerinde belirtilir.”

MADDE 4- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 7 nci maddesine beşinci fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“İnternet ortamında yayınlarını sürdüren İnternet haber siteleri faaliyetlerini, bu madde hükümleri ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun da belirtilen ve sağlayıcılık yükümlülüğüne uygun olarak yerine getirirler.”

MADDE 5- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 8 inci maddesine beşinci fıkra olarak aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen yayın durdurma müeyyidesine ilişkin hükümler İnternet haber siteleri için uygulanmaz."

MADDE 6- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 9 uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"8 inci maddede belirtilen yayın durdurma müeyyidesi sebeplerinin ortaya çıkması veya yer sağlayıcılık faaliyet belgesinin iptali durumlarında İnternet haber siteleri için sağlanan haklar ortadan kalkar."

MADDE 7- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 10 uncu maddesinin başlığı "*Muhafaza ve Teslim Yükümlülüğü*" olarak değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"İnternet haber siteleri hakkında bu maddenin yukarıdaki fıkralarında yer alan hükümler uygulanmaz. Ancak İnternet haber siteleri, yayınladıkları içerikleri, doğruluğu ve bütünlüğü sağlanmış şekilde bir yıl süre ile muhafaza etmeye ve gerektiğinde talep eden yetkili mercilere teslim etmeye mecburdur.

Yayının herhangi bir şekilde soruşturma veya kovuşturma konusu yapılması halinde bu işlemlerin sonuçlandırılmasının yetkili mercilerce ilgili İnternet haber sitesine yazılı olarak bildirilmesine kadar soruşturma veya kovuşturma konusu yayın kaydının saklanması zorunludur."

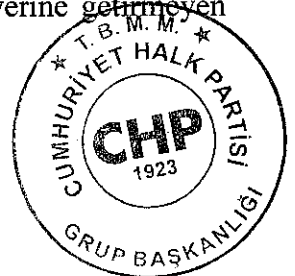
MADDE 8- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 11 inci ve 13 üncü maddelerinin birinci fıkralarında yer alan "Basılmış eserler" ibaresinden önce gelmek üzere "İnternet haber siteleri ve" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 9- 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 14 üncü maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

"İnternet haber sitesi sorumlu müdürü, hazırlanan düzeltme ve cevabı birinci fıkradaki usul ve esaslara göre kullanıcıların ana sayfadan doğrudan ulaşabileceği şekilde ve tekzip başlığı altında bir hafta süreyle yayımlar.

İnternet haber sitelerindeki içeriğin çıkarılması, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklerinde içeriğin yayından çıkarılmasına ilişkin düzenlenmiş usul ve esaslara tabidir."

MADDE 10- 5187 sayılı Basın Kanununun 17 nci maddesinin başlığı "*Muhafaza ve teslim yükümlülüğüne uymama*" şeklinde değiştirilmiş, aynı maddede yer alan basımcı ibaresinden sonra gelmek üzere "ile muhafaza ve teslim yükümlülüğünü yerine getirmeyen İnternet haber sitesinin sorumlu müdürü" ibaresi eklenmiştir.

MADDE 11- 5187 sayılı Basın Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İnternet haber siteleri için ise, düzeltme ve cevap yazısının yayımlanmaması veya 14 üncü maddesinde belirtilen şartlara uyulmaksızın yayımlanması hallerinde hâkim ayrıca, masraflar yayın sahibi tarafından karşılanmak üzere, bu yazının bu Kanun kapsamında faaliyet gösteren diğer iki internet haber sitesinde yayımlanmasına karar verir.”

MADDE 12- 5187 Sayılı Basın Kanunu’nun 26’ncı maddesinin birinci Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Basılmış eserler yoluyla işlenen veya bu Kanunda öngörülen diğer suçlarla ilgili ceza davalarının bir muhakeme şartı olarak, günlük süreli yayınlar yönünden dört ay, diğer basılmış eserler yönünden basım tarihinden itibaren ve internet yayınları yönünden ise yayın tarihinden itibaren altı ay içinde açılması zorunludur.”

MADDE 13- 5187 sayılı Basın Kanununun 27 nci maddesinin birinci ve üçüncü fıkralarında yer alan “Basılmış eserler” ibarelerinden sonra gelmek üzere “veya İnternet haber siteleri” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 14- 5187 sayılı Basın Kanununa aşağıdaki geçici madde ilave edilmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 4- İnternet haber siteleri, bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içinde yayınlarını bu Kanunda öngörülen hükümlere uygun hale getirirler.”

MADDE 15 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16– Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

